Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 11. októbra 2016*

„Nesplnenie povinnosti členským štátom — Smernica 2004/80/ES — Článok 12 ods. 2 — Vnútroštátne systémy odškodňovania obetí úmyselných násilných trestných činov, ktoré zaručujú spravodlivé a primerané odškodnenie — Vnútroštátny systém, ktorý nezahŕňa všetky úmyselné násilné trestné činy spáchané na území štátu“

Vo veci C-601/14,

ktorej predmetom je žaloba o nesplnenie povinnosti podľa článku 258 ZFEÚ, podaná 22. decembra 2014,

Európska komisia, v zastúpení: E. Traversa a F. Moro, splnomocnení zástupcovia, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

žalobkyňa,

ktorú v konaní podporuje:

Rada Európskej únie, v zastúpení: E. Moro, M. Chavrier a K. Pleśniak, splnomocnení zástupcovia,

vedľajší účastník konania,

proti

Talianskej republike, v zastúpení: G. Palmieri, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci G. Palatiello a E. De Bonis, avvocati dello Stato, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

žalovanej,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda K. Lenaerts, podpredseda A. Tizzano, predsedovia komôr L. Bay Larsen, T. von Danwitz, J. L. da Cruz Vilaça, E. Juhász, M. Berger (spravodajkyňa), A. Prechal, M. Vilaras, E. Regan, sudcovia A. Rosas, A. Borg Barthet, J. Malenovský, D. Šváby a C. Lycourgos,

generálny advokát: Y. Bot,

tajomník: L. Carrasco Marco, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 29. februára 2016,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 12. apríla 2016,

* Jazyk konania: taliančina.

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Európska komisia sa svojou žalobou domáha, aby Súdny dvor určil, že Talianska republika si tým, že neprijala všetky nevyhnutné opatrenia na zabezpečenie existencie systému odškodňovania obetí všetkých úmyselných násilných trestných činov spáchaných na jej území, nesplnila povinnosť, ktorá jej vyplýva z článku 12 ods. 2 smernice Rady 2004/80/ES z 29. apríla 2004 o odškodňovaní obetí trestných činov (Ú. v. EÚ L 261, 2004, s. 15; Mim. vyd. 19/007, s. 65).

Právny rámec

Právo Únie

2 Odôvodnenia 1 až 3, 6 a 7 smernice 2004/80 znejú takto:

„(1) jedným z cieľov [Európskej únie] je odstrániť medzi členskými štátmi prekážky voľného pohybu osôb a služieb;

(2) Súdny dvor [v rozsudku z 2. februára 1989, Cowan (C-186/87, EU:C:1989:47)] rozhodol, že ak právo [Únie] zaručuje fyzickej osobe voľný pohyb do členského štátu, ochrana tejto osoby v tomto členskom štáte, je založená na rovnakom základe ako ochrana štátnych príslušníkov a osôb s bydliskom v tomto štáte, čo vyplýva zo slobody pohybu. Opatrenia na uľahčenie odškodňovania obetí trestných činov by mali byť súčasťou uskutočňovania tohto cieľa;

(3) Európska Rada na svojom stretnutí v Tampere dňa 15. a 16. októbra 1999 vyzvala k vypracovaniu minimálnych štandardov ochrany obetí trestných činov, najmä o prístupe obetí trestných činov k spravodlivosti a ich právach na odškodnenie za škody, vrátane nákladov na právnu pomoc;

…

(6) obete trestných činov v Európskej únii by mali mať právo [na] spravodlivé a primerané odškodnenie za zranenia [ujmy – *neoficiálny preklad*], ktoré utrpeli, bez ohľadu na to, kde v [Európskej únii] bol trestný čin spáchaný;

(7) smernica vytvára systém spolupráce na uľahčenie prístupu obetí trestných činov k odškodneniu v cezhraničných situáciách, ktorý by mal fungovať na základe systémov členských štátov pre odškodňovanie obetí [úmyselných] násilných trestných činov spáchaných na ich jednotlivých územiach. Preto by mal mechanizmus odškodnenia existovať vo všetkých členských štátoch.“

3 Článok 1 smernice 2004/80, ktorý sa nachádza v jej kapitole I s názvom „Prístup k odškodneniu v cezhraničných situáciách“, stanovuje:

„Členské štáty zabezpečia, že ak bol násilný úmyselný trestný čin spáchaný v inom členskom štáte ako je členský štát, v ktorom má žiadateľ o odškodnenie zvyčajne trvalé bydlisko, má žiadateľ právo predložiť žiadosť inštitúcii alebo akémukoľvek inému orgánu v druhom členskom štáte.“

4 Podľa článku 2 tejto smernice s názvom „Zodpovednosť za vyplatenie odškodnenia“:

„Odškodnenie vyplatí príslušný orgán členského štátu, na ktorého území bol trestný čin spáchaný.“

5 Článok 3 uvedenej smernice s názvom „Zodpovedné orgány a administratívne postupy“ stanovuje:

„1. Členské štáty vytvoria alebo poveria jednu alebo viacero inštitúcií alebo akékoľvek iné orgány, ďalej len ‚asistenčný orgán alebo orgány‘ zodpovednosťou za uplatňovanie článku 1.

2. Členské štáty vytvoria alebo poveria jednu alebo viacero inštitúcií alebo akékoľvek iné orgány zodpovednosťou za rozhodovanie o žiadostiach o odškodnenie, ďalej len ‚rozhodujúci orgán alebo orgány‘.

…“

6 Článok 12 tej istej smernice, ktorý sa nachádza v jej kapitole II s názvom „Vnútroštátne systémy odškodňovania“, stanovuje:

„1. Pravidlá prístupu k odškodneniu v cezhraničných situáciách vypracované touto smernicou fungujú na základe systémov členských štátov pre odškodňovanie obetí úmyselných násilných trestných činov spáchaných na ich jednotlivých územiach.

2. Všetky členské štáty zabezpečia, aby ich vnútroštátne pravidlá ustanovovali existenciu systému odškodňovania obetí úmyselných násilných trestných činov spáchaných na ich jednotlivých územiach, ktorý zaručuje spravodlivé a primerané odškodnenie pre obete.“

7 Článok 18 ods. 1 smernice 2004/80 stanovuje:

„Členské štáty prijmú zákony, iné predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou najneskôr do 1. januára 2006, s výnimkou článku 12 ods. 2, v prípade ktorého je dátumom zhody 1. júl 2005. Bezodkladne o tom informujú Komisiu.“

Talianske právo

8 Smernica 2004/80 bola do talianskeho právneho poriadku prebratá prostredníctvom decreto legislativo n. 204 – attuazione della direttiva 2004/80/CE relativa all’indennizzo delle vittime di reato (legislatívy dekrét č. 204 o uplatnení smernice 2004/80/ES o odškodňovaní obetí trestných činov) zo 6. novembra 2007 (riadna príloha GURI č. 261 z 9. novembra 2007, ďalej len „legislatívny dekrét č. 204/2007“), ako aj prostredníctvom decreto ministeriale n. 222 – regolamento ai sensi dell’articolo 7 del decreto legislativo n. 204/2007 (vyhláška ministerstva č. 222 o nariadení v zmysle článku 7 legislatívneho dekrétu č. 204/2007) z 23. decembra 2008 (GURI č. 108, z 12. mája 2009).

9 Vyhláška ministerstva č. 222 z 23. decembra 2008 upravuje najmä praktickú stránku činností spadajúcich do právomoci prokuratúry pri odvolacích súdoch.

10 Viacero osobitných zákonov upravuje poskytnutie odškodnenia za určitých podmienok na náklady Talianska v prospech obetí niektorých foriem úmyselných násilných trestných činov, najmä trestné činy súvisiace s terorizmom a organizovaným zločinom. Pokiaľ ide o hmotno-právne podmienky poskytnutia odškodnenia, legislatívny dekrét č. 204/2007 odkazuje na tieto osobitné zákony, ktoré stanovujú formy odškodnenia obetí trestných činov spáchaných na území štátu.

Konanie pred podaním žaloby

11 Po tom, čo komunikácia s Talianskou republikou nepriniesla nijaké výsledky, Komisia jej 25. novembra 2011 zaslala výzvu, v ktorej vytýkala tomuto členskému štátu, že do svojej právnej úpravy nezaviedla všeobecný systém odškodňovania obetí úmyselnej násilnej trestnej činnosti, čo je podľa tejto inštitúcie v rozpore s požiadavkami zakotvenými v článku 12 ods. 2 smernice 2004/80, a vyzvala ju, aby predložila v tejto súvislosti svoje pripomienky.

12 Talianska republika vo svojej odpovedi zo 14. mája 2012 prezentovala návrh legislatívnych opatrení určených na zavedenie všeobecného systému odškodnenia. Vzhľadom však na skutočnosť, že nebol predložený nijaký legislatívny kalendár k prijatiu uvedeného návrhu, Komisia pokračovala v konaní pred podaním žaloby.

13 Talianska republika listom z 12. júla 2013 informovala Komisiu o tom, že Tribunale ordinario di Firenze (Súd Florencia, Taliansko) položil Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku týkajúcu sa výkladu článku 12 smernice 2004/80 a navrhla jej, že skôr, ako bude pokračovať v konaní, ktoré začala, počkať na rozhodnutie Súdneho dvora v tejto veci.

14 Komisia však 18. októbra 2013 zaslala Talianskej republike odôvodnené stanovisko, v ktorom vyzvala talianske orgány, aby prijali opatrenia nevyhnutné na dosiahnutie súladu s článkom 12 smernice 2004/80 v lehote dvoch mesiacov od posledného uvedeného dátumu.

15 Talianska republika vo svojej odpovedi doručenej Komisii 18. decembra 2013 pripomenula, že považuje za vhodné počkať na odpoveď Súdneho dvora na otázku, ktorú mu položil Tribunale ordinario di Firenze (Súd Florencia). Uznesením z 30. januára 2014 vo veci C. (C-122/13, EU:C:2014:59) však Súdny dvor vyhlásil, že má zjavný nedostatok právomoci odpovedať na túto otázku.

16 Za týchto podmienok Komisia rozhodla podať na Súdny dvor túto žalobu o nesplnenie povinnosti podľa článku 258 druhého odseku ZFEÚ.

17 Rozhodnutím predsedu Súdneho dvora z 22. mája 2015 bolo Rade Európskej únie povolené vstúpiť do konania ako vedľajšiemu účastníkovi na podporu návrhov Komisie.

O žalobe

Argumentácia účastníkov konania

18 Komisia tvrdí, že článok 12 smernice 2004/80 ukladá členským štátom povinnosť zaviesť vnútroštátny systém odškodňovania obetí úmyselných násilných trestných činov.

19 Táto inštitúcia sa domnieva, že článok 12 ods. 2 tejto smernice, hoci nedefinuje pojem „úmyselné násilné trestné činy“, nenecháva členským štátom nijakú mieru voľnej úvahy, pokiaľ ide o rozsah pôsobnosti vnútroštátneho systému odškodňovania, pričom tento systém má zahŕňať všetky úmyselné násilné trestné činy, ktoré sú ako také definované v hmotnom trestnom práve každého členského štátu. Členské štáty preto nemôžu niektoré z týchto trestných činov vyňať z pôsobnosti vnútroštátnej právnej úpravy určenej na prebratie smernice 2004/80.

20 Podľa Komisie Talianska republika prebrala len ustanovenia kapitoly I smernice 2004/80, ktoré upravujú prístup k odškodneniu v cezhraničných situáciách. Pokiaľ však ide o kapitolu II tejto smernice, tento členský štát prostredníctvom viacerých osobitných zákonov zaviedol systém odškodňovania len pre obete niektorých špecifických trestných činov, ako sú činy terorizmu alebo

organizovaný zločin, pričom, pokiaľ ide o úmyselné násilné trestné činy, na ktoré sa nevzťahujú tieto osobitné zákony, najmä znásilnenie, či iné vážne formy násilia sexuálnej povahy, nebol zavedený nijaký systém odškodnenia.

21 Za týchto podmienok si Talianska republika nesplnila povinnosť, ktorú jej ukladá článok 12 ods. 2 smernice 2004/80.

22 Talianska republika v prvom rade tvrdí, že žaloba podaná Komisiou nezodpovedá výhradám uvedeným v odôvodnenom stanovisku z 18. októbra 2013. Uvedené odôvodnené stanovisko sa totiž týkalo len „trestných činov vraždy, fyzického napadnutia a ťažkého ublíženia na zdraví, ktoré nespadajú do prípadov upravených ‚osobitnými zákonmi'", ako aj „znásilnenia a iných vážnych foriem násilia sexuálnej povahy". V rámci tejto žaloby Komisia však vytýka Talianskej republike, že nezaviedla všeobecný systém odškodňovania obetí všetkých úmyselných násilných trestných činov spáchaných na jej území, čím rozšírila predmet žaloby o nesplnenie povinnosti. Táto žaloba by mala preto byť neprípustná.

23 Subsidiárne Talianska republika pripomína, že smernica 2004/80 bola prijatá na základe článku 308 ES. Únia pritom nemá právomoc prijímať právnu úpravu v oblasti postihu násilných trestných činov, ktorá patrí do všeobecného práva každého členského štátu, či už z procesného alebo hmotného hľadiska, a nemá právomoc ani na úpravu dôsledkov týchto činov z občianskoprávneho hľadiska. Vzhľadom na právny základ uvedenej smernice, táto smernica len ukladá členským štátom povinnosť, aby umožnili občanom Únie s bydliskom v inom členskom štáte prístup k systémom odškodňovania, ktoré už upravuje právna úprava každého členského štátu pre svojich štátnych príslušníkov – obete úmyselných násilných trestných činov. Talianska republika si pritom splnila túto povinnosť prostredníctvom procesných ustanovení legislatívneho dekrétu č. 204/2007 a vyhlášky ministerstva č. 222 z 23. decembra 2008.

24 Ešte subsidiárnejšie Talianska republika tvrdí, že členské štáty si zachovávajú širokú mieru voľnej úvahy, pokiaľ ide o vymedzenie jednotlivých hypotéz v súvislosti s „úmyselnými násilnými trestnými činmi", v prípade ktorých musí byť stanovená určitá forma odškodnenia. Členské štáty môžu teda určiť situácie, na ktoré sa môže odškodnenie vzťahovať.

25 Talianska republika okrem toho odkazuje na legislatívny proces, ktorý viedol k prijatiu smernice 2004/80, počas ktorého bolo najprv navrhované stanoviť konkrétne pravidlá týkajúce sa najmä stanovenia minimálnych právnych predpisov v oblasti odškodňovania obetí trestných činov. Od tohto pôvodného návrhu sa však ustúpilo. Článok 12 tejto smernice sa preto údajne vzťahuje len na systémy odškodňovania, ktoré členské štáty už mali zavedené v čase prijatia uvedenej smernice, a v odseku 2 tohto článku len ukladá povinnosť členským štátom, ktoré ešte takýto systém nestanovili. Talianska republika pritom už zaviedla mnoho foriem odškodnenia v súvislosti s určitými druhmi úmyselných násilných trestných činov.

26 Napokon tento štát tvrdí, že ak by sa mal článok 12 ods. 2 smernice 2004/80 vykladať v zmysle, ktorý navrhuje Komisia, toto ustanovenie by bolo neplatné, lebo článok 308 ES nemôže na základe zásady proporcionality priznať Únii právomoc na prijatie opatrení týkajúcich sa najmä čisto vnútroštátnych otázok.

27 Rada najmä tvrdí, že námietka nezákonnosti, ktorú vzniesla Talianska republika, je neprípustná. Podľa tejto inštitúcie členský štát totiž nemôže účinne vzniesť námietku nezákonnosti smernice ako prostriedok obrany proti žalobe o nesplnenie povinnosti založenej na nevykonaní tejto smernice a Talianska republika nepredložila nijaký dôkaz, ktorým by preukázala, že článok 12 ods. 2 smernice 2004/80, ako ho vykladá Komisia, obsahuje nezrovnalosť, ktorej vážnosť by bola taká zjavná, že by bolo možné o ňom tvrdiť, že je bez právneho účinku.

28 Subsidiárne sa Rada domnieva, že námietke nezákonnosti článku 12 ods. 2 smernice 2004/80 nemožno vyhovieť. Článok 308 ES totiž umožňuje nahradiť neexistenciu právomoci konať priznanej inštitúciám Únie osobitnými ustanoveniami Zmlúv, ak na dosiahnutie jedného z cieľov týchto Zmlúv je potrebné navrhované konanie. Talianska republika však nepoukazuje na nedodržanie týchto podmienok.

Posúdenie Súdnym dvorom

O prípustnosti

29 Čo sa týka námietky nezákonnosti vznesenej Talianskou republikou z dôvodu, že Komisia touto žalobou údajne rozšírila predmet nesplnenia povinnosti vytýkaný v odôvodnenom stanovisku z 18. októbra 2013, zo znenia tohto stanoviska vyplýva, že Komisia vytýka Talianskej republike, že „neprijala opatrenia nevyhnutné na dosiahnutie súladu s článkom 12 ods. 1 a 2 smernice 2004/80…, aby zabezpečila existenciu systému odškodnenia obetí všetkých úmyselných násilných trestných činov spáchaných na jej území“.

30 Komisia v tomto odôvodnenom stanovisku nepochybne poukazuje aj na skutočnosť, že talianska právna úprava neobsahuje systém odškodňovania, pokiaľ ide „konkrétne“ o obete trestných činov vraždy, fyzického napadnutia a ťažkého ublíženia na zdraví, na ktoré sa nevzťahujú prípady upravené osobitnými zákonmi, ako aj o obete znásilnenia a ostatných vážnych foriem násilia sexuálnej povahy, aj na skutočnosť, že táto právna úprava vylučuje niektoré trestné činy „ako“ je vražda a sexuálne násilie z akéhokoľvek systému odškodňovania. Z rovnakých výrazov použitých touto inštitúciou v jej odkazoch na túto právnu úpravu však vyplýva, že chcela tak len poukázať na konkrétne dôsledky toho, že systém odškodňovania platný v Taliansku nezahŕňa všetky úmyselné násilné trestné činy, proti čomu Talianska republika nenamietala, bez toho, aby tak obmedzila vytýkané nesplnenie povinnosti len na uvedené príklady.

31 Komisia preto nerozšírila v tejto žalobe predmet vytýkaného nesplnenia povinností, keď Súdnemu dvoru navrhuje, aby určil, že „Talianska republika si tým, že neprijala všetky nevyhnutné opatrenia na zabezpečenie existencie systému odškodňovania obetí všetkých úmyselných násilných trestných činov spáchaných na jej území, nesplnila povinnosť, ktorá jej vyplýva z článku 12 ods. 2 smernice 2004/80“.

32 Preto musí byť táto žaloba vyhlásená za prípustnú.

O veci samej

33 Pokiaľ ide v prvom rade o tvrdenie Talianskej republiky, podľa ktorého článok 12 ods. 2 smernice 2004/80, ako ho vykladá Komisia, je neplatný v podstate z dôvodu, že Únia nemá právomoc na to, aby na základe článku 308 ES prijala právny predpis, ktorý upravuje najmä čisto vnútroštátne situácie, stačí pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora, ak neexistuje ustanovenie zmluvy o FEÚ, ktoré by to výslovne dovoľovalo, členský štát sa nemôže účinne odvolávať na nezákonnosť smernice, ktorej je adresátom, ako prostriedok obrany proti žalobe o nesplnenie povinnosti založenej na nevykonaní tejto smernice. Inak by to mohlo byť len v prípade, ak by bol predmetný akt poznačený zvlášť závažnými a zjavnými vadami v takej miere, že by ho bolo možné označiť za ničotný (pozri najmä rozsudky z 29. júla 2010, Komisia/Rakúsko, C-189/09, neuverejnený, EU:C:2010:455, body 15 a 16, ako aj citovanú judikatúru, a z 5. marca 2015, Komisia/Luxembursko, C-502/13, EU:C:2015:143, bod 56).

34 Bez toho, aby pritom bolo potrebné dôkladnejšie preskúmať tvrdenia uvádzané Talianskou republikou na podporu údajnej nezákonnosti článku 12 ods. 2 smernice 2004/80, treba konštatovať, že tento členský štát nepredložil nijaký dôkaz, ktorý by svojou povahou preukazoval, že toto ustanovenie má vadu, ktorá spochybňuje jeho samotnú existenciu v zmysle judikatúry uvedenej v predchádzajúcom bode tohto rozsudku.

35 Z toho vyplýva, že Talianska republika v rámci tejto žaloby zbytočne poukazuje na neplatnosť článku 12 ods. 2 smernice 2004/80.

36 V druhom rade, pokiaľ ide o povinnosti vyplývajúce členským štátom z článku 12 ods. 2 smernice 2004/80, treba zohľadniť nielen znenie tohto ustanovenia, ale aj ciele sledované touto smernicou, ako aj systém zavedený uvedenou smernicou, do ktorého uvedené ustanovenie spadá.

37 Podľa článku 12 ods. 2 smernice 2004/80 „všetky členské štáty zabezpečia, aby ich vnútroštátne pravidlá ustanovovali existenciu systému odškodňovania obetí úmyselných násilných trestných činov spáchaných na ich jednotlivých územiach, ktorý zaručuje spravodlivé a primerané odškodnenie pre obete.“

38 Toto ustanovenie nestanovuje, že by členské štáty mohli obmedziť uplatnenie systému odškodňovania, ktorý majú podľa smernice 2004/80 povinnosť zaviesť, len na časť trestných činov, ktoré patria medzi úmyselné násilné trestné činy spáchané na ich jednotlivých územiach.

39 Pokiaľ ide o ciele sledované smernicou 2004/80, jej odôvodnenie 1 poukazuje na záujem Únie odstrániť medzi členskými štátmi prekážky voľného pohybu osôb.

40 V tejto súvislosti Súdny dvor už rozhodol, že ak právo Únie zaručuje fyzickej osobe slobodne cestovať do iného členského štátu, ochrana integrity tejto osoby v tomto členskom štáte je založená na rovnakom základe ako ochrana vlastných štátnych príslušníkov a osôb s bydliskom v tomto štáte, čo vyplýva zo slobody pohybu (rozsudok z 2. februára 1989, Cowan, 186/87, EU:C:1989:47, bod 17). V tomto kontexte odôvodnenie 2 smernice 2004/80 uvádza, že opatrenia na uľahčenie odškodňovania obetí trestných činov by mali byť súčasťou uskutočňovania tohto cieľa.

41 Odôvodnenie 3 tejto smernice navyše pripomína, že Európska rada na svojom zasadnutí v Tampere 15. a 16. októbra 1999 zdôraznila potrebu vypracovania minimálnych štandardov ochrany obetí trestných činov, najmä pokiaľ ide o prístup obetí trestných činov k spravodlivosti a ich právam na odškodnenie za škody.

42 Navyše z odôvodnenia 6 uvedenej smernice vyplýva, že obete trestných činov v Únii by mali mať právo na spravodlivé a primerané odškodnenie za ujmu, ktorá im bola spôsobená, bez ohľadu na to, kde v Únii bol trestný čin spáchaný. Napokon odôvodnenie 7 tej istej smernice najmä spresňuje, že mechanizmus odškodnenia týchto obetí by mal preto existovať vo všetkých členských štátoch.

43 Pokiaľ ide o systém zavedený smernicou 2004/80, smernica v článku 1, ktorý patrí do jej kapitoly I týkajúcej sa prístupu k odškodneniu v cezhraničných situáciách, stanovuje, že členské štáty zabezpečia, že ak bol násilný úmyselný trestný čin spáchaný v inom členskom štáte ako je členský štát, v ktorom má žiadateľ o odškodnenie zvyčajne trvalé bydlisko, má žiadateľ právo predložiť žiadosť inštitúcii alebo akémukoľvek inému orgánu v členskom štáte pobytu. Článok 2 tejto smernice nazvaný „Zodpovednosť za vyplatenie odškodnenia“ a nachádzajúci sa v tej istej kapitole I stanovuje, že odškodnenie vyplatí príslušný orgán členského štátu, na ktorého území bol trestný čin spáchaný.

44 Okrem toho článok 12 smernice 2004/80, ktorý tvorí kapitolu II tejto smernice a týka sa vnútroštátnych systémov odškodňovania, v odseku 1 stanovuje, že pravidlá prístupu k odškodneniu v cezhraničných situáciách fungujú „na základe systémov členských štátov pre odškodňovanie obetí úmyselných násilných trestných činov spáchaných na ich jednotlivých územiach“.

45 Z predchádzajúcich úvah vyplýva, že smernica 2004/80 vytvára systém na uľahčenie prístupu obetí trestných činov k odškodneniu v cezhraničných situáciách, ktorý by mal fungovať na základe systémov platných v členských štátoch pre odškodňovanie obetí úmyselných násilných trestných činov spáchaných na ich jednotlivých územiach. Článok 12 ods. 2 tejto smernice sa má preto vykladať v tom zmysle, že tým, že každému členskému štátu ukladá povinnosť zaviesť systém odškodňovania obetí za akýkoľvek trestný čin patriaci medzi úmyselné násilné trestné činy a ktorý bol spáchaný na jeho území, zaručuje občanovi Únie právo na spravodlivé a primerané odškodnenie za ujmu, ktorá mu bola spôsobená na území členského štátu, v ktorom sa zdržiava v rámci výkonu svojho práva na voľný pohyb.

46 Za týchto okolností, pokiaľ ide o vymedzenie úmyselnej a násilnej povahy trestného činu, ako zdôraznil generálny advokát v bodoch 69 a 83 svojich návrhov, hoci členské štáty v zásade majú právomoc spresniť rozsah tohto pojmu vo svojom vnútroštátnom práve, táto právomoc im nepovoľuje obmedziť rozsah pôsobnosti systému odškodňovania len na niektoré trestné činy patriace medzi úmyselné násilné trestné činy, inak by zbavili článok 12 ods. 2 smernice 2004/80 jeho potrebného účinku.

47 Tento výklad vôbec nespochybňuje tvrdenie uvádzané Talianskou republikou, podľa ktorého sa normotvorca Únie v rámci legislatívneho procesu súvisiaceho s prijatím smernice 2004/80 údajne odklonil od pôvodného cieľa spočívajúceho v stanovení konkrétnych noriem v oblasti odškodňovania obetí trestnej činnosti.

48 Musí sa zamietnuť aj tvrdenie Talianskej republiky, podľa ktorého Súdny dvor v rozsudku z 2. februára 1989, Cowan (186/87, EU:C:1989:47), citovaný v odôvodnení 2 smernice 2004/80, údajne len požadoval dodržiavať zásadu zákazu diskriminácie na základe štátnej príslušnosti, pokiaľ ide o prístup k odškodneniu obetí trestných činov v cezhraničných situáciách, a nerozhodol o povinnosti členských štátov zaviesť do svojho vnútroštátneho práva systém odškodňovania obetí akéhokoľvek úmyselného násilného trestného činu, čo bolo potvrdené uznesením z 30. januára 2014, C. (C-122/13, EU:C:2014:59).

49 Je pravda, že Súdny dvor rozhodol, že smernica 2004/80 stanovuje odškodnenie len v prípade úmyselného násilného trestného činu, ktorý bol spáchaný v členskom štáte, v ktorom sa obeť zdržiava v rámci výkonu svojho práva na voľný pohyb, takže čisto vnútroštátna situácia nespadá do pôsobnosti tejto smernice (pozri v tomto zmysle rozsudky z 28. júna 2007, Dell'Orto, C-467/05, EU:C:2007:395, bod 59, a z 12. júla 2012, Giovanardi a i., C-79/11, EU:C:2012:448, bod 37, ako aj uznesenie z 30. januára 2014, C., C-122/13, EU:C:2014:59, bod 12). Nič to však nemení na skutočnosti, že na základe toho Súdny dvor len spresnil, že systém spolupráce stanovený smernicou 2004/80 sa týka výlučne prístupu k odškodneniu v cezhraničných situáciách, pričom však nevylúčil, že článok 12 ods. 2 tejto smernice ukladá každému členskému štátu povinnosť, aby na účely zabezpečenia cieľa, ktorý sleduje v takýchto situáciách, prijal vnútroštátny systém zaručujúci odškodňovanie obetí akéhokoľvek trestného činu, ktorý patrí medzi úmyselné násilné trestné činy a ktorý bol spáchaný na jeho území.

50 Takýto výklad článku 12 ods. 2 smernice 2004/80 je navyše v súlade s cieľom tejto smernice, ktorý spočíva v odstránení prekážok voľného pohybu osôb a služieb medzi členskými štátmi, aby sa zlepšilo fungovanie vnútorného trhu.

51 V prejednávanej veci zo spisu predloženého Súdnemu dvoru vyplýva, že systém odškodňovania platný v Taliansku sa nevzťahuje na všetky trestné činy patriace medzi úmyselné násilné trestné činy, ako ich spresňuje talianske právo, proti čomu Talianska republika ani nenamieta. Keďže tento členský štát nevykonal článok 12 ods. 2 smernice 2004/80 v celom rozsahu, treba konštatovať, že žaloba podaná Komisiou je dôvodná.

52 V dôsledku toho treba konštatovať, že Talianska republika si tým, že neprijala všetky nevyhnutné opatrenia na zabezpečenie existencie systému odškodňovania obetí všetkých úmyselných násilných trestných činov spáchaných na jej území v cezhraničných situáciách, nesplnila povinnosť, ktorá jej vyplýva z článku 12 ods. 2 smernice 2004/80.

O trovách

53 Podľa článku 138 ods. 1 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Keďže Komisia navrhla uložiť Talianskej republike povinnosť nahradiť trovy konania a Talianska republika vo svojich dôvodoch nemala úspech, je opodstatnené uložiť jej povinnosť znášať svoje vlastné trovy konania, ako aj nahradiť trovy konania, ktoré vznikli Komisii.

54 Podľa článku 140 ods. 1 rokovacieho poriadku inštitúcie, ktoré do konania vstúpili ako vedľajší účastníci konania, znášajú svoje trovy konania. Rada preto znáša svoje vlastné trovy konania.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol a vyhlásil:

1. **Talianska republika si tým, že neprijala všetky nevyhnutné opatrenia na zabezpečenie existencie systému odškodňovania obetí všetkých úmyselných násilných trestných činov spáchaných na jej území v cezhraničných situáciách, nesplnila povinnosť, ktorá jej vyplýva z článku 12 ods. 2 smernice Rady 2004/80/ES z 29. apríla 2004 o odškodňovaní obetí trestných činov.**

2. **Talianska republika znáša svoje vlastné trovy konania a je povinná nahradiť trovy konania, ktoré vznikli Európskej komisii.**

3. **Rada Európskej únie znáša svoje vlastné trovy konania.**

Podpisy